

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на

АНТОНИЯ КИРИЛОВА ЕВГЕНИЕВА

(докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Музика“ – НБУ)

на тема

**„КЛАВИРНОТО НОКТЮРНО И ТВОРЧЕСТВОТО НА БЪЛГАРСКИТЕ
КОМПОЗИТОРИ: ИНТЕРПРЕТАЦИОННИ ПРОБЛЕМИ“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

(професионално направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“)

от проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н., НБУ,

научен ръководител на докторантката

Изборът на тема на дисертационния труд на Антония Евгениева е свързан с нейната изпълнителска изява. Както е отбелязано в нейната автобиографична справка, обучението ѝ е свързано с трима изявени български изпълнители и педагози: завършва пиано при Антонина Бонева (НМУ „Л. Пипков“), проф. Йовчо Крушев (НМА – бакалавърска степен) и проф. Роксана Богданова (АМТИИ – Пловдив, магистърска степен). Участва в майсторски класове на Рей Лак (САЩ, 1997), Паоло Поличе (Италия, 1999), Валдемар Войтал (Полша, 2000), Мариалена Фернандес (Австрия, 2000), Дезире Н’куа (Франция, 2000), Анжела Тошева (България, 2003), Трифон Силяновски (България, 2003), Мишел Бероф (Франция, 2009). Получава отличия: лауреат е на няколко конкурса, сред които Награда за френска музика (Пловдив, 1998), две втори награди на конкурс „Младите музикални таланти“ (гр. София, 1998 и 2000). Печели първата и голямата награда на международния конкурс “Concertino Praga” през 1999 за камерна музика. Участва в международни музикални фестивали и конкурси, като “Queen Elizabeth” в Брюксел (2003), Чешки Крумлов (2000), Южна Бохемия (2000), както и в концерти в Люцерн (2000), Пасау (2000), Виена (2004) и др. Има концерти в страната и в чужбина. Записва за БНР и БНТ. Свири със симфонични оркестри в България и в чужбина. Освен пианист изпълнител, Антония Евгениева е педагог и председател на УС на Сдружение „Арте Класика“.

Познавам развитието на Антония като пианист – родителите ѝ също са музиканти. Подкрепих желанието ѝ да работим заедно върху докторска тема, като изборът на изследователския обект единодушно насочихме към един от акцентите в нейния репертоар – жанра на ноктюроно. През годините изминахме пълноценен път на съвместна работа. Антония Евгениева израсна като професионалист с аналитична мисъл, търсеща свои изследователски подходи. Всяка една задача, която ѝ поставих, тя изпълни стриктно и задълбочено, осмисляше я самостоятелно. През периода на докторантурата Антония Евгениева израсна и като пианист в докторантските курсове в класа по пиано на проф. Людмил Ангелов. Много се радвам за крайния резултат – дисертационния ѝ труд, който категорично мога да кажа, че **е изцяло нейно лично дело и представя зрял резултат на смисъла на художественотворческата докторантура, при която опитът на изпълнителя е осмислен от гледна точка на интерпретатора.**

Характерът на труда определя и използваните изследователски подходи в текста, които включват музикалноформален анализ, исторически и естетически осмисляния, конкретни методически наблюдения като например пръстовката и т.н.

Текстът на дисертационния труд е структуриран в увод, четири глави, заключение, справка за приносните моменти, библиография (58 заглавия на български, руски, английски език и интернет сайтове), седем приложения и множество нотни примери, разположени на 186 стр.

В увода са формулирани предметът, целите, задачите и основният изследователски въпрос, който тя поставя – *имат ли връзка ноктюроно от българските творци през XX и XXI век с автентичното ноктюроно на Джон Филд?*

Следвайки историческия контекст, в първата глава на дисертационния труд е направен хронологичен преглед на жанра „ноктюроно“ до XX век, като централна тема са ноктюроно на Джон Филд. Тук се въвежда анализът на ноктюроно на Филд, направен от американския пианист и изследовател Алън Вагенхайм (2008). Акцентът в неговата книга е поставен върху двата типа ноктюроно – *интроспективни и идилични*, обособени въз основа на 10 характерни образа/мотива. Тази идея е отправна за Антония Евгениева при разглеждането на връзката на написаните по-късно ноктюроно с тези на Филд.

Втората глава – *Творчеството на Фредерик Шопен и интерпретационен анализ на негови ноктюрни* – е посветена на 4 ноктюрни на композитора, репертоарни за докторанката, като е направен подробен интерпретационен и структурен анализ на всяка пиеса. Потърсени са мотивите на Вагенхайм в ноктюрните, както на Шопен, така и на Григ и Скрябин. Наблюденията са смислово отправни за следващите глави, свързани с творчеството на българските композитори и съвременни изпълнителски визии.

Тук е мястото да обърна внимание на факта, че по време на докторантурата, след като Антония Евгениева беше работила сериозно върху тази тема и особено върху историческата ѝ част, през 2015 бе защитено като докторска дисертация в НМА, а след това и отпечатано, изследване на проф. Ганка Неделчева върху цикъла от 12 ноктюрни на проф. Димитър Христов¹, който е посветен на нея и тя многократно го представя на различни концертни сцени. Както самата авторска посочва, текстът ѝ е провокиран от конкретната изпълнителска задача на концертния подиум.² Текстовете на проф. Неделчева са коректно коментирани в дисертационния труд. Различните посоки на осмисляне на българското композиторско творчество разкриват индивидуални творчески прочити и потвърждават идеята за знаковите послания на жанра – в случая на „ноктюрното“, носещ своите граници на съдържание и преживяване, в които се разполагат неговите послания. Те могат да бъдат конкретни, но и само асоциативни. И това може да бъде проследено в авторските идеи и реализации.³ В текста Антония Евгениева проследява успешно знаковите послания на „музиката на нощта“ и убедително извежда различните композиторски почерци чрез мотивите на Вагенхайм.

В глава трета – *Мястото на клавирното ноктюрно в българската музика* – се въвежда съществуването на жанра „ноктюрно“ в контекста на българското клавирно композиторско творчество. Историческият преглед е направен прецизно, основан е на съществуващи енциклопедични издания и музикологични изследвания, като център са анализите на ноктюрните на Веселин Стоянов и Панчо Владигеров, репертоарни за докторанката.

---

¹ Вж. *Неделчева*, Ганка. Ноктюрните за пиано от Димитър Христов в българския и световен опит. Интерпретационна многозначност на технологичните паралели с ноктюрните на Шопен. София, Музикално общество „Васил Стефанов“, 2015; *Неделчева*, Ганка. 12-те лица на нощта в ноктюрните за пиано от Димитър Христов. Една възможна изпълнителска визия. [Анализи и ноти на ноктюрните.] София, Музикално общество „Васил Стефанов“, 2015.

² *Неделчева*, Ганка. Ноктюрните..., с. 5. Познавам и високо ценя труда на проф. Неделчева (аз съм неин рецензент, публикувала съм рецензия за изследването ѝ в академичното списание „Българско музикознание“.

³ Вж. *Вълчинова-Чендова*, Елисавета. Новата българска музика през последните десетилетия. Модели и интерпретации. София, ИИ БАН, 2004, с. 70 – 75.

В четвъртата глава – *Анализ на ноктюрни на съвременни български композитори и интервюта с изтъкнати композитори и изпълнители* – е направен убедителен формален и интерпретационен анализ на ноктюрите на трима съвременни български автори с различни музикални почерци: Виктор Чучков (завършва композиция при Веселин Стоянов), Кирил Ламбов (завършва при Александър Танев, който е възпитаник също на Веселин Стоянов) и Велислав Заимов (учи при Димитър Тъпков, а той завършва при Марин Големинов). В тези три подглави, посветени на тримата творци, са вплетени и аналитичните им коментари. Те органично и смислово допълват авторския текст на докторантката. А четвъртата подглава е интересен и сериозен обобщен коментар на приложените интервюта (приложение № 7) с водещи български изпълнители.

Хипотезата, изказана в увода на труда, е последователно и убедително разгледана и аргументирана в дисертационния текст и напълно основателно в заключението е направен изводът, че разгледаните ноктюрни от български композитори, независимо от индивидуалните авторски почерци, запазват посланията на жанра като покриват критериите на Алън Вагенхайм за автентичното ноктюрно на Джон Филд.

Формулираните 7 приноса реално отразяват направеното от докторантката.

Неразделна част от художествено-творческата докторантура на Антония Евгениева са посочените 10 концертни изяви, реализирани през периода 2014 – 2017 г. На част от тях съм присъствала и съм с отлични впечатления. Ще акцентирам на концерта в зала „Филип Кутев“, СБК (14.12.2016) – в програмата му бяха включени и разглежданите в текста ноктюрни от П. Владигеров, В. Стоянов, В. Чучков, В. Заимов и К. Ламбов. Концертът беше подготвен съвместно с проф. Людмил Ангелов.

Приложенията подкрепят текста и имат важна информационна стойност. Публикувани са малко познати ноктюрни на Веневитинов, живял в началото на 19. век, и съхраняваните в архивни фондове творби на Димитър Ненов (НА БАН) и Върбан Върбанов (ДА – Бургас). А приложения № 6 и № 7 представят интересни композиторски и изпълнителски мнения, които са проведени въз основа на

предварително обмислени 10 въпроса на принципа на анкетата. Това дава възможност за сериозен коментар и сравнителен анализ в дисертационния текст.

В сборници от докторантските четения „Млад научен форум за музика и танц“ са отпечатани два текста, които са части от дисертационния труд.

Заключение: Като научен ръководител, високо оценявам работата на докторантката върху дисертационния ѝ текст и изпълнителските ѝ изяви по време на докторантурата. Всичко това ми дава основание убедително да предложа на членовете на уважаемото научно жури **да бъде присъдена на Антония Кирилова Евгениева образователна и научна степен „доктор“ за нейния дисертационния труд**

„Клавирното ноктюрно и творчеството на българските композитори: интерпретационни проблеми“.

Пожелавам на докторантката успех в бъдещите ѝ проекти като пианист изпълнител и педагог, и организатор на стойностни музикални дейности. На добър час!

20.08.2017

Подпис:

Проф. Елисавета Вълчинова-Чендова, д.н.